

Економіка та управління підприємствами

УДК 338:658

Ємельянов Олександр Юрійович

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри економіки підприємства та інвестицій
Національний університет «Львівська політехніка»*

Емельянов Александр Юрьевич

*кандидат экономических наук,
доцент кафедры экономики предприятия и инвестиций
Национальный университет «Львовская политехника»*

Yemelyanov Olexandr

*PhD, Associate Professor of the Department
of Business Economics and Investment
Lviv Polytechnic National University*

**ІНСТРУМЕНТАРІЙ ОЦІНЮВАННЯ ПОТЕНЦІАЛУ
ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ
ИНСТРУМЕНТАРИЙ ОЦЕНИВАНИЯ ПОТЕНЦИАЛА
ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЙ
TOOLKIT FOR ASSESSING THE POTENTIAL OF ECONOMIC
DEVELOPMENT OF ENTERPRISES**

Анотація. *Забезпечення стійкого економічного розвитку підприємств потребує попереднього оцінювання потенціалу цього розвитку. Таке оцінювання повинно надавати об'єктивну інформацію про наявні у підприємств резерви їх економічного розвитку за головними його напрямками. Своєю чергою, оцінювання потенціалу економічного розвитку підприємств вимагає наявності дієвого інструментарію такого оцінювання, тобто показників та методів, за допомогою яких можливо*

здійснити оцінку здатності підприємств до економічного розвитку. Метою даної роботи є визначення і систематизація показників та методів оцінювання потенціалу економічного розвитку підприємств. Показано, що у спрощеному розумінні потенціал економічного розвитку підприємства являє собою здатність до збільшення його наявного економічного потенціалу. За більш загального формулювання потенціал економічного розвитку підприємства можна тлумачити як сукупність додаткових зовнішніх (функціональних) властивостей, які це підприємство може набути за певного стану середовища, у якому воно знаходиться, збільшивши при цьому величину свого наявного економічного потенціалу. Встановлено, що оцінювання потенціалу будь-якого об'єкта, що є носієм потенціалу, повинно полягати у визначенні взаємозв'язків, з одного боку, між критеріальною властивістю об'єкта та його ключовими функціональними властивостями, а, з іншого боку, між цими властивостями та керованими властивостями як самого об'єкта, так і зовнішнього середовища. Представлено ієрархію показників оцінювання потенціалу економічного розвитку підприємств. Ця ієрархія включає часткові, загальні та узагальнюючі показники такого оцінювання. При цьому узагальнюючими показниками виступають приріст надприбутку підприємства та його ринкової вартості внаслідок впровадження заходів, спрямованих на реалізацію потенціалу економічного розвитку підприємств. Систематизовано методи оцінювання потенціалу економічного розвитку підприємства. Показано, що таке оцінювання повинно передбачати, передусім, вимірювання ключових функціональних властивостей підприємства, до яких, зокрема, належать його здатність забезпечувати поставки ресурсів, виробляти та збувати продукцію, провадити інноваційну діяльність тощо.

Ключові слова: підприємство, потенціал, економічний розвиток, інструментарій, оцінювання

Аннотация. Обеспечение устойчивого экономического развития предприятий требует предварительного оценивания потенциала этого развития. Такое оценивание должно предоставлять объективную информацию о наличных у предприятий резервах их экономического развития по главным его направлениям. В свою очередь, оценивание потенциала экономического развития предприятий требует наличия действенного инструментария такого оценивания, то есть показателей и методов, с помощью которых возможно осуществить оценку способности предприятий к экономическому развитию. Целью данной работы является определение и систематизация показателей и методов оценивания потенциала экономического развития предприятий. Показано, что в упрощенном понимании потенциал экономического развития предприятия представляет собой способность к увеличению его существующего экономического потенциала. При более общей формулировке потенциал экономического развития предприятия можно толковать как совокупность дополнительных внешних (функциональных) свойств, которые предприятие может приобрести при определенном состоянии среды, в которой оно находится, увеличив при этом величину своего существующего экономического потенциала. Установлено, что оценивание потенциала любого объекта, который является носителем потенциала, должно состоять в определении взаимосвязей, с одной стороны, между критериальным свойством объекта и его ключевыми функциональными свойствами, а, с другой стороны, между этими свойствами и управляемыми свойствами как самого объекта, так и внешней среды. Представлена иерархия показателей оценивания потенциала экономического развития предприятий. Эта иерархия включает частичные, общие и обобщающие показатели такого оценивания. При этом обобщающими показателями выступают прирост сверхприбыли предприятия и его рыночной стоимости вследствие

внедрения мероприятий, направленных на реализацию потенциала экономического развития предприятий. Систематизированы методы оценивания потенциала экономического развития предприятия. Показано, что такое оценивание должно предусматривать, прежде всего, измерение ключевых функциональных свойств предприятия, к которым, в частности, принадлежат его способность обеспечивать поставки ресурсов, производить и реализовывать продукцию, осуществлять инновационную деятельность и другие.

Ключевые слова: *предприятие, потенциал, экономическое развитие, инструментарий, оценивание*

Summary. Ensuring sustainable economic development of enterprises requires a preliminary assessment of the potential of this development. Such an assessment should provide objective information about the available reserves of enterprises for their economic development in the main directions. In turn, the assessment of the potential of economic development of enterprises requires the existence of effective tools for such an assessment, i.e. indicators and methods with the help of which it is possible to assess the ability of enterprises to economic development. The purpose of this work is to identify and systematize indicators and methods for assessing the potential of economic development of enterprises. In the paper authors show that in the simplified sense, the potential of economic development of the enterprise is the ability to increase its available economic potential. For a more general formulation, the potential of economic development of the enterprise can be interpreted as a set of additional external (functional) properties that this enterprise can acquire in a certain state of the environment in which it is located, while increasing the size of its available economic potential. It is established that the evaluation of the potential of any object that is the carrier of the potential should consist in determining the relationships between, on the one hand, the criterion property of the object and

its key functional properties, and, on the other hand, between these properties and the controlled properties of both the object and the external environment. The authors represented a hierarchy of indicators of assessment of the potential of economic development of enterprises. This hierarchy includes partial, general, and aggregate indicators for such an assessment. At the same time, the growth of the enterprise's extra profits and its market value as a result of the implementation of measures aimed at realizing the potential of economic development of enterprises are the examples of aggregate indicators. Methods for assessing the potential of economic development of the enterprise are systematized. It is substantiated that such an assessment should include, first of all, the measurement of key functional properties of the enterprise, including, in particular, its ability to provide supplies, to produce and sell products, to carry out innovative activity and other.

Key words: *enterprise, potential, economic development, toolkit, tools, evaluation*

Постановка проблеми. На теперішній час багато підприємств України характеризуються низькими темпами зростання фінансових результатів їх діяльності, а деяким суб'єктам господарювання взагалі притаманна тенденція до зменшення їх доходів та прибутків. Поряд з об'єктивними причинами цього явища, що обумовлені, зокрема, загальним станом вітчизняної економіки, негативні тренди фінансових результатів підприємств часто викликані відсутністю у їх власників та менеджерів належних знань та навичок стосовно оцінювання потенціалу економічного розвитку підприємств. Складність такого оцінювання обумовлена, серед іншого, тим, що при цьому необхідно виконувати детальне аналізування усіх сторін діяльності підприємства з урахуванням впливу зовнішнього середовища. Тому важливо, щоб оцінювання потенціалу економічного розвитку підприємства здійснювалося із використанням дієвого

інструментарію такого оцінювання, тобто із застосуванням науково обґрунтованих показників та методів. Це, своєю чергою, потребує систематизації цих показників та методів, встановлення можливостей їх застосування з урахуванням специфіки діяльності конкретних підприємств та вибору найбільш ефективних показників та методів оцінювання потенціалу економічного розвитку суб'єктів господарювання.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання встановлення закономірностей економічного розвитку як на макрорівні, так і на рівні окремих підприємств знаходиться у центрі уваги багатьох вчених. Особлива увага приділяється проблемі забезпечення інноваційного розвитку підприємств. Вагомі результати у вирішенні цієї проблеми досягнуто, зокрема, такими науковцями, як В. М. Геєць [1], В. С. Найдюк [2], Л. І. Федулова [3] та ін. Оскільки економічний розвиток підприємств пов'язаний із зростанням їх економічного потенціалу, оцінювання останнього є необхідною умовою пошуку резервів економічного розвитку суб'єктів господарювання. Закономірності формування та оцінювання сукупного економічного потенціалу підприємств та його окремих видів досліджено у багатьох наукових працях, зокрема, у публікаціях Д. М. Васильківського [4], Л. І. Лесик [5], Н. Я. Шкроміди [6], В. А. Гришко [7], І. М. Дашко [8] та ін. Стосовно оцінювання рівня та потенціалу економічного розвитку підприємств, то підходи до вирішення питання такого оцінювання представлено, зокрема, у працях О. Ю. Ємельянова [9, 10], Т. В. Калінеску [11], В. О. Кунцевич [12], О. І. Маслак [13] та ін. Однак, не є остаточно вирішеним питання систематизації інструментарію оцінювання потенціалу економічного розвитку підприємств, що, враховуючи актуальність цього питання, обумовлює необхідність його подальшого дослідження.

Постановка завдання. Метою статті є визначення і систематизація показників та методів оцінювання потенціалу економічного розвитку

підприємств. Досягнення поставленої мети обумовило необхідність вирішення таких основних завдань: визначити сутність економічного розвитку підприємств; розробити загальний підхід до оцінювання потенціалу розвитку об'єктів; визначити головні принципи оцінювання потенціалу економічного розвитку суб'єкта господарювання; встановити місце потенціалу економічного розвитку в ієрархії різновидів економічного потенціалу підприємств; побудувати ієрархію показників оцінювання цього потенціалу; систематизувати методи оцінювання потенціалу економічного розвитку підприємств.

Виклад основного матеріалу. Питання оцінювання потенціалу, зокрема потенціалу розвитку, може постати при визначенні рівня можливостей будь-яких об'єктів, що є носіями відповідних видів потенціалу. Такими об'єктами можуть виступати: держава загалом (зокрема, при оцінці її військового потенціалу), певний регіон (для прикладу, при оцінці його туристичного чи інвестиційного потенціалу), колектив людей чи окрема людина, предмети та засоби праці тощо. Проте, спільним в процедурі оцінки потенціалу різних об'єктів є те, що при цьому вивчаються певні їх властивості, що цікавлять того суб'єкта, який виконує оцінку. Отже, предметом оцінки потенціалу певного об'єкта є ті чи інші властивості цього об'єкта.

Зокрема, властивості об'єктів можна поділити на внутрішні і зовнішні. Внутрішні (конструктивні) властивості є іманентними об'єкту і, отже, не прив'язані до умов його зовнішнього середовища, тобто вони зберігаються зі зміною цього середовища (наприклад, складові об'єкта, взаємовідносини та взаємне розміщення цих складових, їх форма, розміри, матеріали, з яких ці складові утворені, тощо). Щодо зовнішніх властивостей об'єкта, то їх доцільно поділити на функціональні та відносні. Зовнішні функціональні властивості об'єкта проявляються у функціях, які може виконувати цей об'єкт; зокрема, до цих властивостей

може відноситись здатність об'єкта до руху, трансформацій, поглинання, виділення тощо. Стосовно зовнішніх відносних властивостей, то вони характеризують відношення певного об'єкта до іншого об'єкта (об'єктів).

Відзначимо також можливість виокремлення критеріальних, ключових та базових властивостей об'єктів, зокрема, підприємств. При цьому критеріальні властивості характеризують найважливішу важливу функціональну властивість об'єкта, ключові властивості являють собою ті функціональні властивості об'єкта, інформація про які є важливою з точки зору оцінювача його потенціалу, а базові властивості являють собою сукупність тих властивостей об'єкта або його складників, які прямо чи опосередковано визначають рівень його ключових функціональних властивостей. Стосовно підприємства, то його базовими властивостями виступають, передусім, обсяги наявних ресурсів, їх споживчі характеристики, а також рівень організації виробництва та управління підприємством. До ключових властивостей підприємства можна, зокрема, віднести його здатність виробляти та збувати продукцію, залучати та використовувати ресурси, отримувати доходи тощо. Зрештою, до критеріальних властивостей підприємства доцільно віднести його ринкову вартість, а також здатність підприємства отримувати прибуток.

Слід відзначити, що існують також і інші способи групування властивостей об'єктів. Зокрема, за можливістю управляти ними властивості можуть бути поділеними на керовані та некеровані.

Враховуючи викладене вище, потенціал будь-якого об'єкта можна тлумачити як сукупність його зовнішніх функціональних властивостей, які цей об'єкт проявляє або може проявляти за певного стану середовища, у якому він знаходиться. Відповідно, оцінювання потенціалу об'єкта повинно ґрунтуватися на виокремленні та вимірюванні його зовнішніх функціональних властивостей з урахуванням середовища, в якому перебуває цей об'єкт. Ці міркування можна розповсюдити і на випадок

підприємства. Тоді можна вказати і головний недолік ресурсної концепції визначення сутності поняття «потенціал підприємства», згідно якої потенціал підприємства трактується як сукупність не функціональних, а внутрішніх (конструктивних) його властивостей. Однак, хоча функціональні властивості і є похідними від конструктивних, встановити залежність між ними часто є неможливим. Разом з тим, суб'єкта, що оцінює потенціал певного об'єкта, цікавлять саме функціональні його властивості. Якщо певні функції об'єкт виконувати може, то це означає, що відповідний потенціал у нього є.

Однією з властивостей об'єктів є здатність їх до змін. Якщо ці зміни обумовлюють покращення критеріальних властивостей об'єкта, то можна вести мову про його розвиток. Своєю чергою, покращення критеріальних властивостей об'єкта означає підвищення його потенціалу за цими властивостями. Якщо розглядати випадок підприємства, то, з урахуванням викладеного, у спрощеному розумінні потенціал його економічного розвитку являє собою потенціал зростання наявного економічного потенціалу підприємства. За більш загального формулювання потенціал економічного розвитку підприємства доцільно трактувати як сукупність додаткових зовнішніх функціональних властивостей, які підприємство може набути за певного стану середовища, у якому воно знаходиться, збільшивши при цьому величину свого наявного економічного потенціалу. Отже, потенціал економічного розвитку суб'єкта господарювання є однією із ланок, що пов'язує його наявний економічний потенціал із стратегічним (рис. 1).

Рис.1. Місце потенціалу економічного розвитку в ієрархії різновидів економічного потенціалу підприємств

Джерело: сформовано автором

Необхідно відзначити, що оцінювання потенціалу економічного розвитку підприємства, як і потенціалу будь-якого іншого об'єкта, що є

його носієм, повинно базуватися на застосуванні відповідного інструментарію, який являє собою сукупність відповідних принципів, показників та методів оцінювання. Зокрема, доцільно виділити такі головні принципи оцінювання потенціалу економічного розвитку суб'єкта господарювання:

1) принцип виділення ключових функціональних властивостей. Згідно цього принципу, оцінювання потенціалу економічного розвитку підприємства потребує попереднього визначення множини його ключових функціональних властивостей, тобто таких його здатностей, інформація про які є корисною для оцінювачів потенціалу;

2) принцип розгляду потенціалу економічного розвитку підприємства як множини його властивостей. Згідно цього принципу, потенціал економічного розвитку підприємства слід розглядати як множину усіх можливих комбінацій додаткових рівнів його ключових функціональних властивостей, які це підприємство може у принципі набути у процесі свого розвитку;

3) принцип виділення критеріальної функціональної властивості. Згідно цього принципу, оскільки ключові функціональні властивості підприємства часто є взаємопов'язаними і посилення одних таких властивостей може послаблювати інші, то виділення критеріальної функціональної властивості дає змогу встановити найкращу комбінацію усіх ключових функціональних властивостей;

4) принцип виділення керованих базових властивостей підприємства та його складників. Згідно цього принципу, досягнення максимального рівня економічного розвитку підприємства потребує побудови найбільш повної множини керованих базових властивостей підприємства та його складників;

5) принцип виявлення некерованих базових властивостей підприємства та його складників. Згідно цього принципу, оцінювання

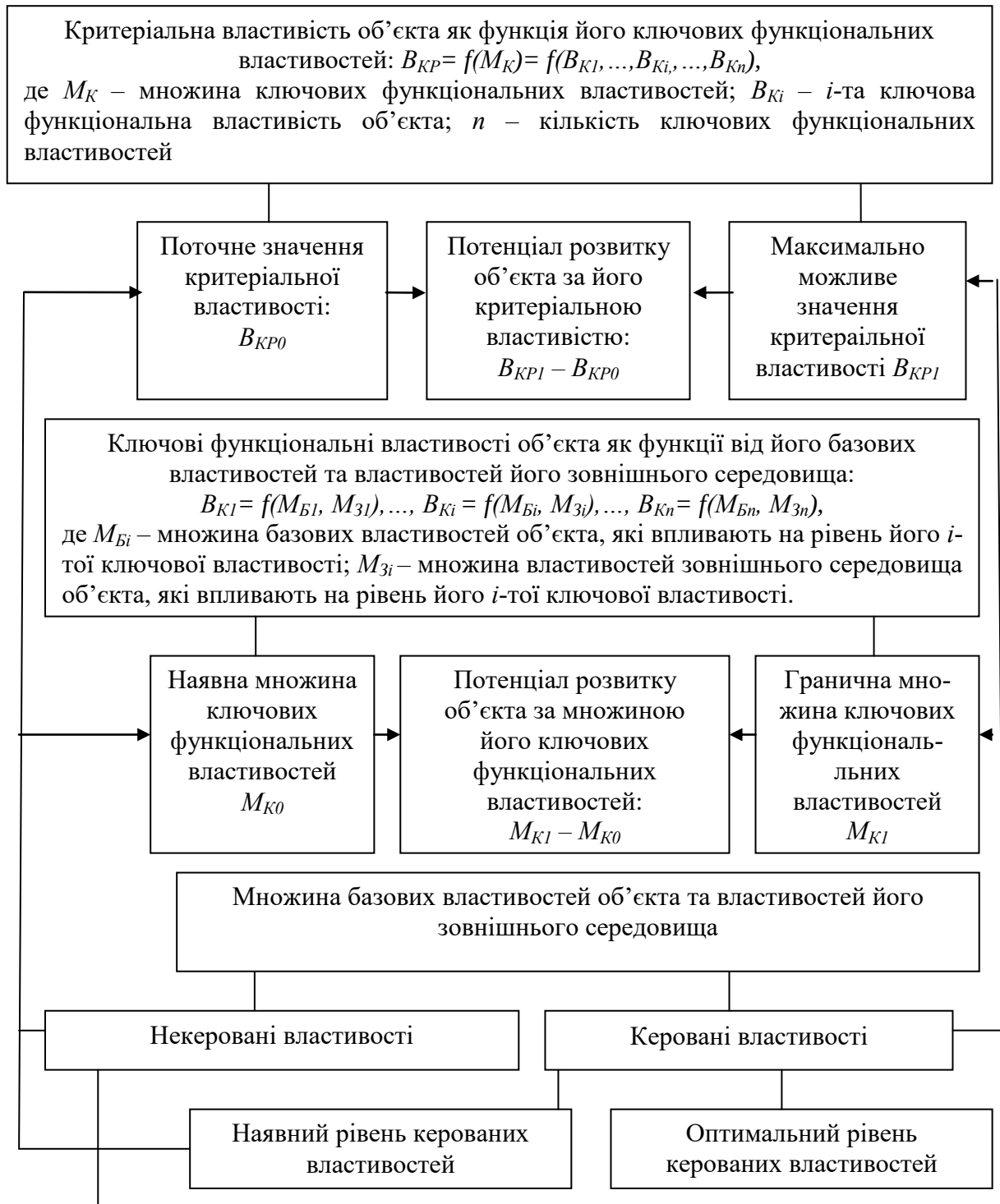
потенціалу економічного розвитку підприємства відносно його конкурентів потребує виявлення та порівняння їх некерованих базових властивостей;

6) принцип оптимізації керованих базових властивостей підприємства та його складників. Згідно цього принципу, досягнення максимального рівня економічного розвитку підприємства потребує оптимізації його керованих базових властивостей;

7) принцип урахування чинників зовнішнього середовища. Згідно цього принципу, оцінювання потенціалу економічного розвитку підприємства потребує виділення некерованих та керованих чинників його зовнішнього середовища, при цьому останні, як і керовані базові властивості підприємства, підлягають оптимізації;

8) принцип упорядкованості процесу пошуку резервів економічного розвитку підприємства. Згідно цього принципу, оскільки резервів економічного розвитку підприємства існує багато (часто – необмежена кількість), важливо здійснювати їх пошук упорядковано, у порядку спадання їхньої величини.

Відзначимо, що перелічені принципи стосуються оцінювання потенціалу розвитку не лише підприємства, але й будь-якого іншого об'єкта, що є носієм потенціалу. Тому, базуючись на цих принципах, можна представити концептуальну модель оцінювання потенціалу розвитку об'єкта, яку зображено на рис. 2. Як випливає з наведеної моделі, оцінювання потенціалу будь-якого об'єкта, що є носієм потенціалу, повинно полягати у встановленні взаємозв'язків, з одного боку, між критеріальною властивістю об'єкта та його ключовими функціональними властивостями, а, з іншого боку, між цими властивостями та керованими властивостями як самого об'єкта, так і зовнішнього середовища.

Рис.2. Концептуальна модель оцінювання потенціалу розвитку об'єкта

Джерело: сформовано автором

З урахуванням викладеного, можна стверджувати про існування ієрархії показників оцінювання потенціалу розвитку об'єкта. Зокрема, стосовно підприємства, як об'єкта оцінювання потенціалу його

економічного розвитку, доцільно виділити три рівні показників такого оцінювання, а саме:

1) часткові показники, які характеризують можливості покращення базових властивостей підприємства (зокрема, покращення споживчих властивостей його ресурсів та продукції);

2) загальні показники, які характеризують можливості покращення ключових властивостей підприємства (зокрема, зростання збутових можливостей та покращення асортименту продукції);

3) узагальнюючі показники, які характеризують можливості покращення критеріальних властивостей підприємства (зокрема, зростання його ринкової вартості та збільшення операційного та чистого прибутку);

Слід також відзначити можливість застосування різних методів оцінки потенціалу економічного розвитку підприємства. Зокрема, вони можуть бути згрупованими за такими ознаками:

1) за кількістю показників, з допомогою яких надається кінцева оцінка потенціалу економічного розвитку підприємства: методи, згідно яких така оцінка здійснюється за одним показником; методи, згідно яких оцінка потенціалу економічного розвитку підприємства здійснюється за сукупністю показників;

2) за результатами оцінювання: методи кількісного оцінювання та методи якісного оцінювання;

3) залежно від того, чи відбувається порівняння потенціалу економічного розвитку даного підприємства з відповідним потенціалом інших підприємств: методи абсолютного оцінювання та методи порівняльного оцінювання;

4) залежно від рівнів ієрархії застосовуваних показників: методи, що передбачають розрахунок узагальнюючих показників оцінювання потенціалу економічного розвитку підприємства; методи, що передбачають розрахунок загальних показників оцінювання потенціалу

економічного розвитку підприємства; методи, що передбачають розрахунок часткових показників розвитку підприємства;

5) за способом формування загальних та узагальнюючих показників оцінювання потенціалу економічного розвитку підприємства (тобто за способом поєднання часткових показників оцінювання): аналітичні, статистичні, експертні та інші.

При цьому загальна послідовність процесу оцінювання потенціалу економічного розвитку підприємства повинна включати такі основні етапи: вибір критеріальної властивості підприємства; відбір ключових функціональних властивостей підприємства; встановлення переліку базових властивостей підприємства та його окремих складників (ресурсів), побудова ієрархії цих властивостей; визначення керованих базових властивостей підприємства та його окремих складників; аналізування зовнішнього середовища та встановлення його керованих властивостей; оптимізація керованих властивостей підприємства та його зовнішнього середовища з урахуванням можливих ресурсних обмежень; оцінювання потенціалу економічного розвитку підприємства шляхом обчислення граничної величини збільшення рівня його критеріальної властивості або граничного збільшення множини рівнів ключових функціональних властивостей суб'єкта господарювання.

Висновки та перспективи подальших розвідок. Проведене дослідження показало, що потенціал економічного розвитку підприємства можна тлумачити як сукупність додаткових зовнішніх функціональних властивостей, які це підприємство може набути за певного стану середовища, у якому воно знаходиться, збільшивши при цьому величину свого наявного економічного потенціалу. Встановлено, що оцінювання потенціалу будь-якого об'єкта, що є носієм потенціалу, повинно полягати у визначенні взаємозв'язків, з одного боку, між критеріальною властивістю об'єкта та його ключовими функціональними властивостями, а, з іншого

боку, між цими властивостями та керованими властивостями як самого об'єкта, так і зовнішнього середовища. Було обґрунтовано необхідність побудови ієрархії показників оцінювання потенціалу економічного розвитку підприємств, яка повинна включати часткові, загальні та узагальнюючі показники такого оцінювання. Здійснено групування методів оцінювання потенціалу економічного розвитку підприємств за такими ознаками: за кількістю показників, з допомогою яких надається кінцева оцінка цього потенціалу; за результатами оцінювання; залежно від того, чи відбувається порівняння потенціалу економічного розвитку даного підприємства з відповідним потенціалом інших підприємств; залежно від рівнів ієрархії застосовуваних показників; за способом формування загальних та узагальнюючих показників оцінювання потенціалу економічного розвитку підприємства. Подальші дослідження у даному напрямі потребують з'ясування механізму впливу зовнішнього середовища підприємства на рівень потенціалу його економічного розвитку.

Література

1. Геєць В. М. Інституційна обумовленість інноваційних процесів у промисловому розвитку України / В. М. Геєць // Економіка України. – 2014. – № 12. – С. 4-19.
2. Найдюк В. С. Сутність та передумови інноваційного розвитку підприємств / В. С. Найдюк // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2013. – № 3. – С. 251-263.
3. Федулова Л. І. Інноваційний вектор розвитку промисловості України / Л. І. Федулова // Економіка України. – 2013. – № 4. – С. 15-23.
4. Васильківський Д. М. Систематизація складових елементів економічного потенціалу підприємства у рамках концепції механізму підвищення / Д. М. Васильківський // Наука й економіка. – 2014. – № 2(34). – С. 115-120.

5. Лесик Л. І. Типологія видів і чинників формування економічного потенціалу підприємства / Л. І. Лесик // Науковий вісник НЛТУ України. – 2013. – Вип. 23.12. – С. 271-278.
6. Шкроміда Н. Я. Комплексна оцінка економічного потенціалу суб'єктів господарювання / Н. Я. Шкроміда // Економічний аналіз: Зб. наук праць. – Тернопіль: ТНУ, 2011. – Вип.9, ч.1. – С. 383-386.
7. Гришко В. А. Оцінювання поточного та стратегічного рівня інвестиційного потенціалу машинобудівних підприємств / В. А. Гришко, О. Ю. Ємельянов, І. З. Крет // Вісник Національного університету «Львівська політехніка» Серія: «Проблеми економіки та управління». – 2010. – № 683. – С. 210-215. URL: <http://ena.lp.edu.ua:8080/handle/ntb/20267>
8. Дашко І. М. Методичні засади оцінювання ефективності та доцільності реалізації інвестиційних проектів з урахуванням фактору ризику / І. М. Дашко, О. Ю. Ємельянов, І. З. Крет // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: «Проблеми економіки та управління». – 2009. – № 640. – С. 63-69. URL: <http://ena.lp.edu.ua:8080/handle/ntb/2424>
9. Ємельянов О. Ю. Концептуальні підходи до оцінювання рівня техніко-технологічного розвитку підприємств / О. Ю. Ємельянов // Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". – 2018. – № 7 (15). – С. 35–44. DOI: 10.25313 / 2520-2294-2018-7-4029.
10. Yemelyanov O. Evaluation of adaptability of Ukrainian economy to changes in prices for energy carriers and to energy market risks / O. Yemelyanov, A. Symak, T. Petrushka, R. Lesyk, L. Lesyk // Energies. – 2018. – Vol. 11 (12), 3529. DOI: <https://dx.doi.org/10.3390/en11123529>.
11. Калінеску Т. В. Стратегічний потенціал підприємства: формування та розвиток: [монографія] / Т. В. Калінеску, Ю. А. Романовська, О. Д. Кирилов. – Луганськ: Вид-во СЛУ ім. В. Даля, 2007. – 272 с.

12. Кунцевич В. О. Поняття фінансового потенціалу розвитку підприємства та його оцінки / В. О. Кунцевич // Актуальні проблеми економіки. – 2004. – №7(37). – С. 123-130.
13. Маслак О. І. Основні етапи оцінювання стратегічного потенціалу підприємства / О. І. Маслак, Л. А. Квятковська // Економічні науки. Серія «Економіка та менеджмент»: Збірник наукових праць. Луцький національний технічний університет. – 2012. – Вип. 9 (34). – Ч. 1. – С. 201–210.

References

1. Heiets, V. M. (2014). Instytutsiina obumovlenist innovatsiinykh protsesiv u promyslovomu rozvytku Ukrainy. *Ekonomika Ukrainy*, 12, 4-19.
2. Naidiuk, V. S. (2013). Sutnist ta peredumovy innovatsiinoho rozvytku pidpriemstv. *Marketynh i menedzhment innovatsii*, 3, 251-263.
3. Fedulova, L. I. (2013). Innovatsiinyi vektor rozvytku promyslovosti Ukrainy. *Ekonomika Ukrainy*, 4, 15-23.
4. Vasylykivskyi, D. M. (2014). Systematyzatsiia skladovykh elementiv ekonomichnoho potentsialu pidpriemstva u ramkakh kontseptsii mekhanizmu pidvyshchennia. *Nauka y ekonomika*, 2(34), 115-120.
5. Lesyk, L. I. (2013). Typolohiia vydiv i chynnykiv formuvannia ekonomichnoho potentsialu pidpriemstva. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy*, 23 (12), 271-278.
6. Shkromida, N. Ya. (2011). Kompleksna otsinka ekonomichnoho potentsialu subiektiv hospodariuvannia. *Ekonomichnyi analiz: Zb. nauk prats.* – Ternopil: TNU, 9 (1), 383-386.
7. Hryshko, V. A.; Yemelianov, O. Yu.; Kret, I. Z. (2010). Otsiniuvannia potochnoho ta stratehichnoho rivnia investytsiinoho potentsialu mashynobudivnykh pidpriemstv. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politekhnika» Seriia: «Problemy ekonomiky ta upravlinnia»*,

- 683, 210-215. - Rezhym dostupu: <http://ena.lp.edu.ua:8080/handle/ntb/20267> (accessed 27 MAY 2019).
8. Dashko, I. M.; Yemelianov, O. Yu.; Kret, I. Z. (2009). Metodichni zasady otsiniuvannia efektyvnosti ta dotsilnosti realizatsii investytsiinykh proektiv z urakhuvanniam faktoru ryzyku. Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politehnika». Seriya: «Problemy ekonomiky ta upravlinnia», 640, 63-69. - Rezhym dostupu: <http://ena.lp.edu.ua:8080/handle/ntb/2424> (accessed 27 MAY 2019).
9. Yemelianov, O. Yu. (2018). Kontseptualni pidkhody do otsiniuvannia rivnia tekhniko-tekhnologichnoho rozvytku pidpriemstv. Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal "Internauka", 7 (15), 35–44. DOI: 10.25313 / 2520-2294-2018-7-4029.
10. Yemelyanov, O.; Symak, A.; Petrushka, T.; Lesyk, R.; Lesyk, L. (2018). Evaluation of adaptability of Ukrainian economy to changes in prices for energy carriers and to energy market risks. *Energies*, 11 (12), 3529. DOI: 10.3390/en11123529.
11. Kalinesku, T. V.; Romanovska, T. V.; Kyrylov, O. D. (2007). Stratehichniy potentsial pidpriemstva: formuvannia ta rozvytok: monohrafiia, Luhansk: Vyd-vo SNU im. V. Dalia, 272 s.
12. Kuntsevych, V. O. (2004). Poniattia finansovoho potentsialu rozvytku pidpriemstva ta yoho otsinky. *Aktualni problemy ekonomiky*, 7(37), 123-130.
13. Maslak, O. I.; Kviatkovska, L. A. (2012). Osnovni etapy otsiniuvannia stratehichnoho potentsialu pidpriemstva. *Ekonomichni nauky. Seriya «Ekonomika ta menedzhment»*: Zbirnyk naukovykh prats. Lutskyi natsionalnyi tekhnichnyi universytet, 9 (34), 1, 201–210.